

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר, רבנים אזוריים, רבני יישוב ורבני שכונות), התשפ"ג-2023 של ח"כ ארז מלול ושמחה רוטמן (פ/3446) - ערר

בהתאם לסעיף 39 לתקנון לעבודת הממשלה, אבקש לערער על החלטת ועדת שרים לענייני חקיקה מהיום, 18.6.23, לאשר את הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר, רבנים אזוריים, רבני יישוב ורבני שכונות), התשפ"ג-2023 של ח"כ ארז מלול ושמחה רוטמן (פ/3446), סעיף יז בסדר היום.

כמו כן, אבקש כי הערר ידון במליאת הממשלה.

הערת מזכירות הממשלה:

מצורפות בזה:

- הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר, רבנים אזוריים, רבני יישוב ורבני שכונות), התשפ"ג-2023 של ח"כ ארז מלול ושמחה רוטמן (פ/3446).
- החלטת ועדת השרים לענייני חקיקה מס' חק/434 מיום 18.6.2023.

מגיש: השר לביטחון לאומי

**א' בתמוז התשפ"ג
20 ביוני 2023**

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים: חברי הכנסת ארז מלול
שמחה רוטמן

3446/25/פ

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר, רבנים אזוריים, רבני יישוב ורבני שכונות),

התשפ"ג–2023

פרק א': הגדרות

הגדרות

1. בחוק זה –

"האסיפה הבוחרת" – גוף שהוקם כאמור בסעיף 10;

"הנציב" – נציב תלונות הציבור על רבנים שמונה לפי חוק זה הממונה לטיפול בתלונות הציבור על רבני עיר, רבני יישוב, רבנים אזוריים ורבני שכונות;

"ועד מקומי" – כמשמעותו בסעיף 3(א) לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש] שנבחר או שנתמנה לפי הוראות צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח–1958¹ (להלן – צו המועצות) לניהול ענייניו של היישוב;

"ועד דתי" – הוועד הדתי המכהן באותו יישוב;

"ועדה רפואית" – כהגדרתה בחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל–1970²;

"ועדת הבחירות" – ועדת בחירות שהוקמה כאמור בסעיף 9;

"יישוב" – כהגדרתו בצו המועצות;

"מועצה" – כהגדרתה בצו המועצות;

¹ ק"ת התשי"ח, עמ' 1259.
² ס"ח התשי"ל, עמ' 65.

"מועצה דתית" – מועצה דתית שהוקמה לפי חוק שירותי הדת היהודים [נוסח משולב], התשל"א-1971³ (להלן – חוק שירותי הדת), ולרבות ממונה או ועדה ממונה;

"מועצת הרבנות הראשית" – כמשמעותה בחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980⁴;

"מרשם אוכלוסין" – כהגדרתו בסעיף 2 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965⁵;

"רב אזורי" – רב במועצה אזורית לפי מפתח יישובים שיקבע השר ובלבד שניתנה לו כשירות לכהן כרב אזורי מאת מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית;

"רב יישוב" – רב של יישוב כהגדרתו בצו המועצות, שניתנה לו כשירות לכהן כרב יישוב מאת מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית;

"רב עיר" – רב של יישוב שהוא מועצה מקומית או עירייה ובלבד שקיבל כשירות לכהן כרב עיר מאת מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית;

"רב שכונה" – רב ברשות מקומית ובלבד שניתנה לו כשירות לכהן כרב שכונה מאת מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית;

"רשות מקומית" – עירייה או מועצה מקומית;

"שכונה" – יחידת מגורים עירונית הכוללת מקבץ רחובות שגבולותיה (לעניין חוק זה) ייקבעו על ידי השר בהתייעצות עם שר הפנים, ובהיקף אוכלוסייה של 15,000 תושבים ויותר;

"השר" – השר לשירותי דת.

פרק ב': כללי

2. כפיפות (א) רב עיר, רב יישוב, רב אזורי ורב שכונה יהיו כפופים להנחיות מועצת הרבנות הראשית לישראל והיא תהווה הסמכות הדתית, ההלכתית והרוחנית העליונה בכל הקשור לביצוע תפקידם הרבני.

(ב) רב שכונה יהיה כפוף בכל הקשור לביצוע תפקידו להנחיות ההלכתיות של רב העיר ויסייע במתן שירותים רוחניים בתחומי השכונה אליה נבחר.

³ ס"ח התשל"א, עמ' 130.

⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 90.

⁵ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

(ג) רב יישוב יפעל בהתייעצות עם הרב האזורי בעניינים הלכתיים הקשורים לביצוע תפקידו.

נציב תלונות הציבור.³ (א) השר, בהסכמת הרבנים הראשיים, ימנה נציב לתלונות הציבור על רבנים (להלן – הנציב) והוא יהיה ממונה על טיפול בתלונות הציבור על רבני עיר, רבני יישוב, רבנים אזוריים ורבני שכונות.

(ב) לא יתמנה לנציב אלא מי שכהן כרב עיר, כדיין או כרב ראשי לישראל.

(ג) רשאי להגיש תלונה לנציב כל אדם הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של רב במסגרת מילוי תפקידו כרב, או מי שאותו אדם הסמיך לכך.

(ד) השר או נשיא מועצת הרבנות הראשית רשאים לבקש מהנציב לברר עניין הנוגע להתנהגותו של רב במסגרת תפקידו כרב.

(ה) מצא הנציב שהתלונה הייתה מוצדקת יודיע על כך למתלונן, לרב הנילון, לשר ולנשיא מועצת הרבנות הראשית, לפי העניין, בצירוף החלטתו; בהודעה כאמור רשאי הנציב לפרט את תמצית ממצאיו, כולם או חלקם, ואם העלה הבירור כי קיים ליקוי, רשאי הוא להצביע על הצורך בתיקונו ועל הדרך הראויה לכך.

(ו) התקבלה הודעה על צורך בתיקון ליקוי כאמור בסעיף קטן (ה) יודיע הרב הנילון לנציב על הצעדים שנקטו לתיקון הליקוי; לא התקבלה הודעה בתוך זמן סביר או שההודעה אינה מניחה את דעתו של הנציב, רשאי הוא להביא את העניין לפני השר ונשיא מועצת הרבנות הראשית.

(ז) מצא הנציב שהתלונה לא הייתה מוצדקת, יודיע על כך בכתב למתלונן, לשר ולנשיא מועצת הרבנות, ורשאי הנציב לפרט להם את תמצית ממצאיו.

(ח) העלתה התלונה חשש למעשה פלילי, יביא הנציב את העניין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה, וכן לידיעת השר ונשיא מועצת הרבנות הראשית; העלתה התלונה חשש לעבירה משמעתית יביא הנציב את העניין לידיעת השר ונשיא מועצת הרבנות הראשית ורשאי הוא להמליץ לשר על הגשת קובלנה לבית הדין המשמעתי לרבנים.

(ט) הנציב רשאי, אם מצא לנכון לעשות כן בעקבות ממצאיו, להמליץ למועצת הרבנות הראשית, לסיים את כהונתו של רב, וזו תדון בהמלצה לאחר שאפשרה לרב להשמיע את עמדתו בתוך 60 ימים; החליטה מועצת הרבנות הראשית שלא לקבל את המלצת הנציב, תנמק את החלטתה.

(י) בעניינים שלא נקבעו בסעיף זה, יחולו על הנציב, על עבודתו, על סמכויותיו ועל תנאי כהונתו הוראות חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002.⁶

פרק ג': רבני עיר

4. שיטת הבחירות רב עיר ייבחר באמצעות אסיפה בוחרת בבחירות אישיות, ישירות, שוות וחשאיות.

5. מספר רבני עיר (א) לרשות מקומית יהיה רב עיר אחד שיועסק במשרה מלאה.

(ב) ברשות מקומית שמספר תושביה אינו עולה על 10,000, יקבע השר, בהסכמת ראש הרשות המקומית, את היקף משרתו של הרב; בהיעדר הסכמה יועסק הרב בחצי משרה.

(ג) בערים ירושלים, חיפה, תל אביב ובאר שבע יכהנו שני רבנים במשרה מלאה, אחד ספרדי ואחד אשכנזי.

(ד) עלה מספר התושבים היהודים ברשות מקומית על 50,000, רשאי השר להורות, בהסכמת ראש הרשות המקומית, כי לרשות המקומית יהיו שני רבני עיר במשרה מלאה, אחד ספרדי ואחד אשכנזי, אם שוכנע כן שקיים צורך בכך.

6. כשירות להיבחר כל המפורטים להלן כשירים להיבחר לרב עיר לרב עיר

(א) מי שמכהן או כיהן כדיין או מי שהוסמך לכך לפי סעיף 3 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955;⁷

(ב) מי שמכהן או כיהן כרב ראשי לצבא הגנה לישראל;

(ג) מי שמכהן או כיהן כרב צבאי פיקודי או כרב צבאי חיילי, והוסמך לרבנות בידי שני הרבנים הראשיים לישראל, ומועצת הרבנות הראשית החליטה כי הוא כשיר לכהן כרב עיר;

(ד) מי שיש בידו תעודה בתוקף ממועצת הרבנות הראשית המעידה שהוא כשיר לכהן כרב עיר (להלן – תעודת כשירות).

7. תעודת כשירות (א) מועצת הרבנות הראשית תיתן תעודת כשירות למי שמתקיימים בו כל אלה:

⁶ ס"ח התשס"ב, עמ' 590.
⁷ ס"ח התשט"ו, עמ' 68.

- (1) אורח חייו ואופיו הולמים לדעתה את מעמדו של רב בישראל;
- (2) עמד בבחינות בתלמוד ובפוסקים, אשר ועדת רבנים של שלושה רבנים או יותר שמינתה מועצת הרבנות הראשית תערוך בכתב ובעל פה;
- (3) התחייב בתצהיר בכתב, כהגדרתו בסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971⁸, כי יקיים את החלטות מועצת הרבנות הראשית.
- (ב) שוכנעה מועצת הרבנות הראשית כי אדם הוא תלמיד הבקיא, בין השאר, בכל פרטי ההלכות הנוגעות למילוי תפקיד רב עיר, רשאית היא לפטור אותו מן הבחינות האמורות בסעיף קטן (א)(2), כשוועדה של שלושה רבנים או יותר שמינתה מועצת הרבנות הראשית ערכה לו בחינה בעל פה, ובלבד שבין המצביעים בעד הפטור היו הרבנים הראשיים לישראל.
- (ג) מועצת הרבנות הראשית רשאית להשעות את תוקפה של תעודת כשירות שניתנה לפי סעיף זה או לבטלה, לאחר שנתנה לבעל התעודה הזדמנות להשמיע את דבריו ועל יסוד אחת מן העילות האלה:
- (1) בעל התעודה התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של רב בישראל;
- (2) בעל התעודה הורשע בעבירה שמפאת חומרתה, אופייה ונסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כרב עיר.
- (ד) תעודת כשירות שניתנה למי שעמד בבחינות שהתקיימו לפי סעיף קטן (א)(2), תהיה תקפה ללא הגבלת זמן, זולת אם בוטלה לפי סעיף קטן (ג).
- (א) השר יודיע על צורך בבחירת רב עיר משהתקיים אחד מאלה:
8. הודעה על הצורך בבחירת רב עיר
- (1) נפסקה כהונתו של רב עיר או שרב העיר המכהן צפוי לפרוש מכהונתו במהלך 12 החודשים הקרובים או הודיע על פרישתו לאחר בחירת רב עיר במקומו;
- (2) ברשות המקומית מכהן רב עיר שגילו עולה על 80 שנים;
- (3) היישוב הפך לרשות מקומית ולא מכהן בו רב;

⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421;

(4) ברשות מקומית לא מכהן רב עיר.

(ב) הודעת השר כאמור בסעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.

(ג) פורסמה ההודעה, רשאי השר להודיע למועצת הרשות המקומית הנוגעת בעניין ולמועצת הרבנות הראשית כי עליהן לבחור נציגים לוועדת בחירות לבחירת רב עיר.

9. ועדת הבחירות (א) לשם ניהול הליך בחירות תוקם ועדת בחירות המורכבת מחמישה חברים, וזה הרכבה:

(1) דיין מכהן או דיין שיצא לגמלה, שמינה השר לאחר התייעצות עם ראש הרשות המקומית ועם הרבנים הראשיים לישראל והוא יהיה היושב ראש;

(2) המנהל הכללי של המשרד לשירותי דת או נציגו והוא יהיה מרכז הוועדה;

(3) רב עיר שבחרה מועצת הרבנות הראשית;

(4) שני נציגי הרשות המקומית כמפורט להלן:

(א) ראש הרשות המקומית או נציג שהוא ימנה מקרב עובדי הרשות או נבחריה; החליט ראש הרשות המקומית לכהן כחבר בוועדה או שמינה נציג מקרב נבחרים הציבור מסיעות הקואליציה של הרשות המקומית, נציג המועצה יהיה מקרב סיעות האופוזיציה.

(ב) נציג שתמנה מועצת הרשות המקומית מקרב נבחריה או עובדיה.

(ב) היועץ המשפטי של המשרד לשירותי דת או נציגו, ישמש כמשקיף בוועדה.

(ג) היו הקולות בוועדה שקולים – תכריע דעתו של היושב ראש.

(ד) המניין החוקי בוועדת הבחירות יהיה שלושה ובהם היושב ראש.

(ה) ועדת הבחירות תוכל לפעול גם אם פחת מספר החברים המכהנים בה, כל עוד לא פחת משלושה ובהם היושב ראש.

10. חברי האסיפה הבוחרת (א) מספר חברי האסיפה הבוחרת יהיו כמפורט בסעיף קטן (ב).
הבוחרת

(ב) הרכב האסיפה הבוחרת יהיה כאמור להלן:

(1) כלל חברי מועצת הרשות המקומית הרשומים כיהודים במרשם האוכלוסין;

(2) ראש המועצה הדתית לרבות ממונה או יושב ראש ועדה ממונה, ברשות מקומית שאין בה מועצה דתית – מנהלה הכללית של הרשות;

(3) מספר נציגי ציבור שימנה השר יעמוד על מחצית מחברי האספה האמורים בסעיפים (1) ו-(2) והם יהיו מתחומי החינוך והפעילות הדתית והחברתית וימונו לאחר התייעצות עם ראש הרשות המקומית;

(4) כלל חברי מועצת הרבנות הראשית ובהם הרבנים הראשיים לישראל.

(ג) נציגי הציבור ייתנו, ככל האפשר, ייצוג לגופים, למגזרים ולעדות המעוניינים בקיומם של שירותי דת יהודיים בעיר.

(ד) נציגי הציבור יהיו מי שכתובתם, לפי מרשם האוכלוסין, באותה רשות מקומית, ואשר מרכז חייהם בתחום הרשות המקומית כאמור.

(ה) המניין החוקי של האסיפה הבוחרת לא יפחת ממחצית מספר חבריה.

ייצוג נשים באסיפה 11. לפחות מחצית מנציגי הציבור שימנה השר יהיו נשים.

12. כינוס האסיפה הבוחרת (א) ועדת הבחירות תקבע מועד לעריכת בחירות רב עיר ומקום לכך; קבעה הוועדה מועד ומקום כאמור, תפרסם על כך הודעה ברשומות ובאתר האינטרנט של המשרד לשירותי דת, וכן תשלח הודעה כאמור לכל אחד מחברי האסיפה הבוחרת, למועצת הרבנות הראשית ולשר; המועד לעריכת הבחירות ייקבע 30 ימים לפחות לאחר פרסום ההודעה ולאחר מועד משלוח ההודעה כאמור.

(ב) ועדת הבחירות תתכנס לא יאוחר משבעה ימים לפני מועד הבחירות לאחר את המועמדים לבחירה, בכפוף לתנאים הקבועים בסעיף 13(ב), ותשלח הודעה לחברי האסיפה הבוחרת בדבר המועמדים שמועמדותם אושרה.

(א) מי שכשיר להיבחר לרב עיר, רשאי להציג לוועדת הבחירות מועמדותו בכתב לא יאוחר מארבעה-עשר ימים לאחר מועד פרסום הבחירות כאמור בסעיף 12(א), וכן רשאים שלושה מחברי האסיפה הבוחרת, לא יאוחר מהמועד האמור, להציג מועמד שהסכים לכך בכתב, ואולם מי שנבחר לכהן כחבר בוועדת הבחירות לא יהיה מועמד לרב עיר באותן בחירות.

13. הצגת מועמדות (א) מי שכשיר להיבחר לרב עיר, רשאי להציג לוועדת הבחירות את מועמדותו בכתב לא יאוחר מארבעה-עשר ימים לאחר מועד פרסום הבחירות כאמור בסעיף 12(א), וכן רשאים שלושה מחברי האסיפה הבוחרת, לא יאוחר מהמועד האמור, להציג מועמד שהסכים לכך בכתב, ואולם מי שנבחר לכהן כחבר בוועדת הבחירות לא יהיה מועמד לרב עיר באותן בחירות.

(ב) לא תאושר מועמדותו של אדם לכהונת רב עיר אם מתקיים לגביו אחד מאלה:

(1) הוא חבר המועצה הדתית, אלא אם כן מסר במועד הצגת מועמדותו הודעה על התפטרותו מחברותו במועצה הדתית;

(2) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שוועדת הבחירות קבעה שמפאת חומרתה, אופייה ונסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כרב עיר;

(3) הוא בן 70 ומעלה;

(4) הוא אינו אזרח ישראל.

הצבעה

14. (א) יושב ראש ועדת הבחירות יפתח את הליך הבחירות וינהלו.

(ב) ההצבעה תהיה בקלפי, והמועמד שקיבל את המספר הגדול ביותר של המשתתפים בהצבעה – הוא הנבחר; הציג מועמד יחיד את מועמדותו לבחירה – הוא הנבחר אם קיבל יותר ממחצית מסך הקולות של המשתתפים בהצבעה.

(ג) נערך הליך לבחירת שני רבנים, בהתאם לאמור בסעיף 3, ייבחרו שני הרבנים כל אחד בהצבעה נפרדת, באמצעות קלפי נפרדת, במועד אחד ובמקום אחד ויחול לעניין זה האמור בסעיף קטן (ב).

(ד) קיבלו כמה מועמדים מספר קולות שווה, תצביע האסיפה הבוחרת על אותם המועמדים שזכו למספר קולות שווה, בהצבעה נוספת או בהצבעות נוספות.

(ה) ועדת הבחירות תפרסם ברשומות הודעה על תוצאות הבחירות.

רשויות שאוחדו

15. (א) על אף האמור בסעיף 5, ברשות מקומית שאוחדה עם רשות מקומית אחרת כך שמעמדה המשפטי של הרשות המאוחדת הוא מועצה מקומית או עירייה, רבני העיר שניהנו ברשויות המקומית שאוחדו ימשיכו לכהן כרבני עיר ברשות המאוחדת.

(ב) תחומי סמכותם של רבני עיר כאמור בסעיף זה ייוותרו כפי שהיו ערב איחוד הרשויות המקומיות.

(ג) רב עיר שניהן בתחום רשות מקומית שכתוצאה מאיחוד רשויות מקומיות הפכה לוועד מקומי, יכהן כרב עיר כמשמעותו בחוק זה, ומעמדו הוא כשל עובד המועצה הדתית או הרשות המקומית, לפי העניין.

פרק ד': רבני יישוב ורבנים אזוריים

הוועדה הבוחרת

16.

(א)

רב יישוב ייבחר באמצעות ועדה בוחרת, וזה הרכבה:

- (1) נציג המועצה הדתית, והוא יהיה היושב ראש;
- (2) הרב הוותיק ביותר מקרב רבני היישובים בתחומי המועצה האזורית; היו כמה בעלי אותו הוותק, יכהן הקשיש מביניהם;
- (3) שני נציגים של הוועד המקומי;
- (4) שני נציגים של הוועד הדתי ביישוב;
- (5) נציג המועצה האזורית;
- (6) נציג שימנה השר מקרב עובדי משרדו אשר ישמש גם כמרכז הוועדה;
- (7) אם ביישוב אין ועד דתי, תכלול הוועדה ארבעה נציגים שימונו על ידי הוועד המקומי, ואולם, לפחות שניים מתוך הנציגים יהיו פעילים בתחום הדת ביישוב;
- (8) אם במועצה האזורית אין מועצה דתית, תכלול הוועדה שני נציגים שימונו על ידי המועצה האזורית, אחד מהם בהסכמת השר, והוא ישמש כיושב ראש הוועדה.

(ב)

רב אזורי ייבחר באמצעות ועדה בוחרת, וזה הרכבה:

- (1) נציג המועצה הדתית, והוא יהיה היושב ראש;
- (2) נציג המועצה האזורית;
- (3) רב אזורי, ממועצה אזורית אחרת שימונה על ידי מועצת הרבנות הראשית;
- (4) נציג שימנה השר מקרב עובדי משרדו אשר ישמש כמרכז הוועדה;
- (5) אם במועצה האזורית אין מועצה דתית, תכלול הוועדה שני נציגים שימונו על ידי המועצה האזורית, שאחד מהם ימונה בהסכמת השר והוא יכהן כיושב ראש הוועדה.

17.

(א)

הכשירים להיבחר לרב עיר כאמור בסעיף 6, כשירים להיבחר לרב יישוב או לרב אזורי.

(ב)

לעניין רב יישוב, כשיר אף מי שקיבל כשירות לכהן כרב יישוב מאת מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית.

(ג) לעניין רב אזורי כשיר אף מי שקיבל כשירות לכהן כרב אזורי מאת מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית או מי שכהן לפחות שבע שנים כרב יישוב.

(ד) על תעודת כשירות לרב יישוב או לרב אזורי, יחולו הוראות סעיף 7 בשינויים המחויבים.

18. הודעה על הצורך בבחירת רבנים ליישוב ולמועצה אזורית (א) השר רשאי לקבוע, בהתאם למאפייני היישוב או המועצה האזורית והרכב אוכלוסיותיהם, כי יש לבחור רב ליישוב או למועצה אזורית, ולקיים הליך לבחירתו, משהתקיים אחד מאלה:

(1) נפסקה כהונתו של רב יישוב או רב אזורי מכהן, או שהרב המכהן צפוי לפרוש מכהונתו במהלך ששת החודשים הקרובים או הודיע על פרישתו לאחר בחירת רב במקומו;

(2) ביישוב או במועצה האזורית לא מכהן רב והשר התייעץ בעניין עם ראש המועצה האזורית, ובמועצה אזורית בה הוקמה מועצה דתית, אף עם ראש המועצה הדתית;

(ב) היקף משרה של רב יישוב יעמוד על שבעים וחמישה אחוזים.

(ג) רב אזורי יכהן במשרה מלאה.

(ד) הודעת השר כאמור בסעיף קטן (א), תפורסם ברשומות.

(ה) עם פרסום ההודעה לפי סעיף קטן (ד), יודיע השר לגופים המנויים בסעיף 16(א) ו-(ב), בהתאמה, כי עליהם לבחור נציגים לוועדה הבוחרת.

19. ייצוג נשים בוועדה לפחות רבע מבין חברי הוועדה הבוחרת יהיו נשים.

20. (א) יושב ראש הוועדה הבוחרת יקבע מועד לעריכת בחירות ומקום לכך; קבע היושב ראש מועד ומקום כאמור, תפורסם על כך הודעה באתר האינטרנט של המשרד לשירותי דת, וכן תשלח הודעה כאמור לכל אחד מחברי הוועדה הבוחרת, למועצת הרבנות הראשית ולשר; המועד לעריכת הבחירות ייקבע עשרים ואחד ימים לפחות לאחר פרסום ההודעה ולאחר מועד משלוח ההודעה כאמור.

(ב) מרכז הוועדה הבוחרת יאשר את המועמדים לבחירה לא יאוחר מחמישה ימים לפני מועד הבחירות, בכפוף לתנאים הקבועים בסעיף 21, וישלח הודעה לחברי הוועדה הבוחרת בדבר המועמדים שמועמדותם אושרה.

21. הצגת מועמדות (א) מי שכשיר להיבחר לרב יישוב או לרב מועצה אזורית בהתאמה, רשאי להציג לוועדה הבוחרת את מועמדותו בכתב לא יאוחר מארבעה-עשר ימים לאחר מועד פרסום הבחירות כאמור בסעיף 20(א), ואולם מי שנבחר לחבר בוועדה הבוחרת לא יהיה מועמד לרב באותן בחירות.

(ב) לא תאושר מועמדותו של אדם לכהונת רב יישוב או רב אזורי אם מתקיים לגביו אחד מן התנאים האמורים בסעיף 13(ב).

הצבעה

22.

(א) יושב ראש הוועדה הבוחרת יפתח את הליך הבחירות וינהלו.

(ב) המניין החוקי בוועדה הבוחרת לבחירת רב אזורי יהיה שלושה חברים ובהם היושב ראש.

(ג) המניין החוקי בוועדה הבוחרת לבחירת רב יישוב יהיה חמישה חברים ובהם היושב ראש.

(ד) המועמד שקיבל את המספר הגדול ביותר של חברי הוועדה – הוא הנבחר; הציג מועמד יחיד את מועמדותו לבחירה – הוא הנבחר אם קיבל יותר ממחצית מסך הקולות של חברי הוועדה שהשתתפו בהצבעה.

(ה) קיבלו כמה מועמדים מספר קולות שווה, תצביע הוועדה הבוחרת על אותם המועמדים שזכו למספר קולות שווה, בהצבעה נוספת או בהצבעות נוספות.

(ו) היו הקולות שקולים תכריע דעתו של היושב ראש.

(ז) הוועדה הבוחרת תפרסם ברשומות הודעה על תוצאות הבחירות.

פרק ה': רבני שכונות

23. הוועדה הבוחרת רב שכונה ייבחר באמצעות ועדה בוחרת, וזה הרכבה:

(א) ראש המועצה הדתית, והוא יהיה היושב ראש;

(ב) רב העיר;

(ג) ראש הרשות המקומית או נציגו;

(ד) רב בעל תעודת כשירות מהרבנות הראשית לישראל המתגורר בתחומי הרשות המקומית שבחרה מועצת הרבנות הראשית;

(ה) נציג שימנה השר מקרב עובדי משרדו שישמש כמרכז הוועדה;

(ו) אם אין ברשות המקומית מועצה דתית, תכלול הוועדה נציג שימונה על ידי מועצת הרשות המקומית בהסכמת השר לשירותי דת ובהתייעצות עם רב העיר, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;

24. (א) הכשירים להיבחר לרב עיר, לרב אזורי או לרב יישוב יהיו כשירים להיבחר לרב שכונה, וכן מי שקיבל תעודת כשירות לכהן כרב שכונה מאת מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית.
- (ב) על תעודת כשירות לרב שכונה יחולו הוראות סעיף 7 בשינויים המחויבים.
25. (א) השר רשאי לקבוע כי ברשות מקומית שבה מכהן רב עיר ושהיקף אוכלוסייתה עולה על 50,000 ימונה רב לשכונה אחת או יותר, רב כאמור ישמש לשכונה אחת בלבד.
- (ב) לצורך כך, יבחן השר את מאפייני השכונה, צרכיה והרכב אוכלוסייתה; מצא השר כי יש צורך ברב שכונה, יורה על קיום הליך לבחירתו הכול לפי העניין, משהתקיים אחד מאלה:
- (1) נפסקה כהונתו של רב מכהן או שהרב המכהן צפוי לפרוש מכהונתו במהלך ששת החודשים הקרובים או הודיע על פרישתו לאחר בחירת רב במקומו;
- (2) בשכונה לא מכהן רב.
- (ג) היקף משרתו של רב שכונה יעמוד על שבעים וחמישה אחוזים.
- (ד) קבע השר כאמור בסעיף קטן (ב), יודיע על כך ברשומות.
- (ה) התפרסמה הודעה ברשומות לפי סעיף קטן (ד), יודיע השר לגופים המנויים בסעיף 23 כי עליהם לבחור נציגים לוועדה הבוחרת.
26. ייצוג נשים בוועדה
27. (א) יושב ראש הוועדה הבוחרת יקבע מועד לעריכת בחירות ומקום לכך; קבע היושב ראש כאמור, תפורסם על כך הודעה באתר האינטרנט של המשרד לשירותי דת, וכן תשלח הודעה כאמור לכל אחד מחברי הוועדה הבוחרת, למועצת הרבנות הראשית ולשר; המועד לעריכת הבחירות ייקבע 21 ימים לפחות לאחר פרסום ההודעה ולאחר מועד משלוח ההודעה כאמור.
- (ב) מרכז הוועדה הבוחרת יאשר, לא יאוחר מחמישה ימים לפני מועד הבחירות, את המועמדים לבחירה, בכפוף לתנאים הקבועים בסעיף 28, וישלח הודעה לחברי הוועדה הבוחרת בדבר המועמדים שמועמדותם אושרה.

הצגת מועמדות 28. (א) מי שכשיר להיבחר לרב שכונה, רשאי להציג לוועדה הבוחרת את מועמדותו בכתב לא יאוחר מארבעה-עשר ימים לאחר מועד פרסום הבחירות בעיתון כאמור בסעיף 27(א) ואולם מי שנבחר לחבר בוועדה הבוחרת לא יהיה מועמד לרב באותן בחירות.

(ב) לא תאושר מועמדותו של אדם לכהונת רב שכונה אם מתקיים לגביו אחד מן התנאים האמורים בסעיף 13(ב).

הצבעה

29. (א) יושב ראש הוועדה הבוחרת יפתח את הליך הבחירות וינהלו.

(ב) המניין החוקי בוועדה הבוחרת לבחירת רב שכונה יהיה שלושה חברים ובהם היושב ראש.

(ג) המועמד שקיבל את המספר הגדול ביותר של חברי הוועדה – הוא המועמד הנבחר; הציג מועמד יחיד את מועמדותו לבחירה – הוא הנבחר אם קיבל יותר ממחצית מסך הקולות של חברי הוועדה שהשתתפו בהצבעה.

(ד) קיבלו כמה מועמדים מספר קולות שווה, תצביע הוועדה הבוחרת על אותם המועמדים שזכו למספר קולות שווה, בהצבעה נוספת או בהצבעות נוספות.

(ה) היו הקולות שקולים תכריע דעתו של היושב ראש.

(ז) הוועדה הבוחרת תפרסם ברשומות הודעה על תוצאות הבחירות.

איסור עיסוק נוסף 30. (א) רב המועסק במשרה מלאה לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, לרבות עריכת חופות, מתן שיעורים ומתן שירותי השגחת כשרות, ולמעט עיסוק בהתנדבות ובלא תמורה.

(ב) רב עיר המועסק בחלקיות משרה רשאי לעסוק בעסק או בעיסוק נוסף, בתמורה, בכפוף לאישור השר לשירותי דת.

(ג) מועצת הרבנות הראשית והשר כאחד, רשאים לאשר לרב המועסק במשרה מלאה עיסוק נוסף לאחר שהתייעצו בעניין עם ראש הרשות המקומית ובחנו את סוג העיסוק הנוסף, את משך הזמן שיקדיש הרב לעיסוק הנוסף ואת השפעת העיסוק הנוסף על יכולתו של הרב לפעול במסגרת תפקידו ללא ניגוד עניינים.

(ד) לעניין סעיף זה לא יראו כעיסוק בעסק או כעיסוק נוסף –

(1) כהונה כחבר מועצת הרבנות הראשית;

(2) קבלת הכנסות מנכס של רב או מנכס של משפחתו;

מזכירות הממשלה

החלטה מספר חק/434 של ועדת השרים לענייני חקיקה מיום 18.06.2023.

חק/434.

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר, רבנים אזוריים, רבני יישוב ורבני שכונות), התשפ"ג-2023 של חה"כ ארז מלול ושמחה רוטמן (פ/3446)

מ ח ל י ט י ס, בהתאם לסעיף 66 בתקנון לעבודת הממשלה – לתמוך בקריאה הטרוםית בהצעת חוק שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר, רבנים אזוריים, רבני יישוב ורבני שכונות), התשפ"ג-2023 של ח"כ ארז מלול ושמחה רוטמן (פ/3446) בכפוף לכך שהחוק יקודם בהסכמת שר המשפטים, לרבות לעניין החרגת איו"ש.

(3) קבלת הכנסה מיצירה ספרותית.

משך כהונת רב 31. (א) רב עיר, רב יישוב, רב אזורי ורב שכונה יכהנו מיום בחירתם; ואולם אם החל הליך בחירות בטרם פרישתו או הפסקת כהונתו של רב מכהן, מועד תחילת כהונתם יהיה במועד סיום כהונתו של הרב המכהן.

(ב) כהונת רב תיפסק בהתקיים כל אחד מאלה:

(1) בהגיעו לגיל 75;

(2) בפטירתו או בהתפטרותו; ההתפטרות תיעשה בכתב, תימסר לשר, ותוקפה כעבור 96 שעות מן המסירה;

(3) משקבעה ועדה רפואית שהוא אינו כשיר למלא את תפקידו;

(4) אם נבחר לתפקיד רב במקום אחר, או לדיין בבית דין רבני אזורי או בבית הדין הרבני הגדול;

(5) אם הורשע בעבירה או שבית המשפט קבע לגביו שעבר עבירה, ומועצת הרבנות הראשית קבעה כי מפאת חומרת העבירה, אופייה ונסיבותיה אין הוא ראוי להמשיך לכהן כרב;

(6) לפי חוק מגורי רבנים במקום כהונתם, התשס"ג-2002⁹ (להלן – חוק מגורי רבנים).

תקופת בחירות 32. השר לא יקבע כי יש צורך בבחירת רב ולא יקיים הליך כמפורט בחוק זה בתקופה שבה מכהנת ממשלה יוצאת כהגדרתה בסעיף 30(ב) לחוק-יסוד: הממשלה¹⁰, או בתקופה שלאחר מועד הבחירות למועצה מקומית, מועצה אזורית או ועד יישוב לפי העניין ועד לכינון מועצה או ועד כאמור, אלא אם כן סברה מועצת הרבנות הראשית כי קיים צורך דחוף בבחירת רב כאמור.

סמכויות משלימות 33. לא נבחרו או התמנו חברי ועדת הבחירות, חברי האסיפה הבוחרת או חברי הוועדה הבוחרת בתוך 30 ימים מהיום שהשר הודיע על כך בכתב למי שחייב לבוחרם או למנותם, רשאי השר למנות את בעלי התפקידים האמורים.

ביטול תקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר) 34. תקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), התשפ"ב-2022 – בטלות.

⁹ ס"ח התשס"ג, עמ' 101.
¹⁰ ס"ח התשס"א, עמ' 158.

35. הוראות חוק זה יחולו גם באזור, כהגדרתו בחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית) התשכ"ז-1967.¹¹

36. תיקון חוק מגורי רבנים
בסעיף 1 לחוק מגורי רבנים –

(1) בהגדרת "רב", אחרי המילים "רב עיר" יבוא:

"רב אזורי, רב יישוב";

(2) במקום הגדרת "רב שכונה" יבוא:

"רב אזורי", "רב יישוב" ו"רב שכונה" – כהגדרתם בסעיף 1 לחוק. שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר, רבנים אזוריים, רבני יישוב ורבני שכונות), התשפ"ג-2023;

(3) בהגדרת "מקום כהונה", במקום פסקה (2) יבוא:

(2) "רב אזורי" – שטח השיפוט של האזור;

(3) "רב יישוב" – שטח השיפוט של היישוב;

(4) "רב שכונה" – תחום העיר שבה נמצאת השכונה;

37. הוראות מעבר
(א) מי שנבחר לרב עיר כדין קודם כניסתו של חוק זה לתוקף (להלן – המועד הקובע) דינו כרב עיר שנבחר לפי חוק זה, והוראות חוק זה יחולו עליו.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רב עיר שמכהן ערב המועד הקובע –

(1) והוא כיהן ערב תחילתן של תקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), התשס"ז-2007¹² (להלן – תקנות שירותי הדת) כהונתו תיפסק בהגיעו לגיל 80 שנים; ואולם מועצת הרבנות הראשית לבקשת השר רשאית להאריך את כהונתו עד לבחירת רב עיר חדש לפי סעיף 8(א)(2) ולתקופה שלא תעלה על 5 שנים במצטבר;

¹¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 20.
¹² ק"ת התשס"ז, עמ' 1150.

(2) והוא נבחר לכהן כרב עיר לפי תקנות שירותי הדת – כהונתו תיפסק בהגיעו לגיל 75 שנים; ואולם מועצת הרבנות הראשית, לאחר שתאפשר למועצה הדתית או לרשות המקומית להשמיע את עמדתה, רשאית להאריך את כהונתו של כל רב לפי התקנות שלפיהן נבחר לראשונה כרב עיר בהתאמה.

(ג) מי שנבחר לרב יישוב או לרב אזורי כדין קודם כניסתו של חוק זה לתוקף, דינו כמי שנבחר לפי חוק זה ויחולו עליו הוראות חוק זה.

(ד) מי שנבחר לרב שכונה כדין קודם כניסתו של חוק זה לתוקף, דינו כמי שנבחר לפי חוק זה ויחולו עליו הוראות חוק זה.

דברי הסבר

חוק שירותי הדת היהודיים התשל"א-1971, אינו מסדיר באופן מלא בחירת רב עיר או בחירת רבנים ככלל. אמנם, המחוקק הסמיך את שר הדתות להתקין תקנות לצורך בחירת רב של עיר, של יישוב או של מועצה מקומית, ומכוח הסמכה זו אכן הותקנו תקנות שונות לאורך השנים בעניין. אולם נושא חשוב ורגיש זה טרם הוסדר בחקיקה ראשית.

בדומה לכך, לא הוסדר מעולם בחקיקה ראשית מעמדם של רבנים בהתיישבות הכוללים רבנים אזוריים, רבני יישובים ורבני שכונות, ואלה פעלו מכוח חוזרי מנכ"ל ללא כל עיגון חקיקתי. מצב זה יצר חוסר בהירות באשר למעמדם. מוצע בזאת להסדיר גם את מעמדם ואת אופן בחירתם בחקיקה ראשית. גם בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ עמד על הצורך בחקיקה ראשית של הנושא, במסגרת עתירות שונות (ראו למשל את דבריו של כב' המשנה לנשיאה דאז השופט חנן מלצר בבג"ץ 6051/08 בעניין ראש פינה). נראה ברור כי ראוי שנושא בחירת רב עיר בישראל יעוגן כהסדר ראשוני בחקיקה ראשית. יפים הדברים שבעתיים אף לעניין בחירת רבני יישוב, רבנים אזוריים ורבני שכונות שמעמדם לא הוסדר אפילו בתקנות.

הצעת חוק זו מתבססת בעיקרה על המצב המשפטי הקיים כמעט ללא שינויים מהותיים, למעט התאמה של הליכי בחירת רבני עיר בהיבט שמירת זכויות הרבנים והליכי הבחירה שלהם, לתקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), התשס"ז-2007 (להלן – תקנות 2007), תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות לבחירת רבנים בהתיישבות ורבני שכונות, והטמעת לקחים שהופקו במשך השנים.

סעיף 1 לחוק המוצע מגדיר בין היתר את בעלי התפקידים הנוטלים חלק בבחירת הרבנים, את המקומות שבהם הרבנים נבחרים וכשירותם, ואת יתר ההגדרות הנצרכות לחוק זה.

בהיעדר הגדרת שכונה בחוק, מוצע להסתמך על עבודות מטה שנעשו בעבר על ידי משרדי הממשלה להגדרת שכונה לעניין בחירת רב שכונה. מוצע לקבוע רף מינימום של 15,000 תושבים לשכונה, והאופן שבו ייקבעו גבולות השכונה יהיה בהתייעצות עם שר הפנים.

סעיף 2 לחוק המוצע קובע כי הרבנים יהיו כפופים לרבנות הראשית, כי רבני יישובים יפעלו בהתייעצות עם הרב האזורי בעניינים הלכתיים הקשורים בביצוע תפקידם וכי רבני השכונות יהיו כפופים

לרב העיר.

כפיפותם ההלכתית של הרבנים לרבנות הראשית נובעת מהצורך במדיניות הלכתית אחידה ברחבי מדינת ישראל ומשכך מוצע לקבוע כי הרבנות הראשית תהיה הסמכות הדתית ההלכתית והרוחנית העליונה בכל ההיבטים ההלכתיים הקשורים לתפקידם הרבני של רבנים.

לעניין רבני שכונות, מטבע הדברים רב עיר הוא המרא דאתרא והסמכות ההלכתית העליונה בעירו. תפקידו של רב השכונה לסייע בידי רב העיר באספקת השירותים הרוחניים הנדרשים ולפיכך נדרש שאלו יסופקו בכפוף להנחיות רב העיר.

לעניין רב יישוב, בהיותו רב מוגדר ליישוב הנבחר בעיקר על ידי ועד היישוב ומתפקידו לנהל את כלל צרכי הדת ביישוב לרבות מתן כשרות, הרי שמן הראוי שתיתן לו האפשרות להנהיג את בני היישוב לפי שיקול דעתו ההלכתי, ובהתייעצות עם הרב האזורי.

סעיף 3 לחוק המוצע מסמך את השר למנות בהסכמת הרבנים הראשיים נציב תלונות על רבנים, וזאת לצורך שיפור וייעול השירות לצרכני שירותי הדת. כמו כן, הסעיף מגדיר את סמכויות הנציב במסגרת תפקידו.

פרק ג' לחוק המוצע מבקש להסדיר את בחירתם של רבנים ברשויות מקומיות ומבוסס בעיקרו על תקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), התשפ"ב-2022 (להלן – תקנות 2022), ותקנות 2007 שבהן הוסדר אופן בחירת רבני עיר, למעט שינויים והתאמות נדרשים בהתבסס על לקחים שהופקו במרוצת השנים והוטמעו בחוק זה.

סעיף 4 לחוק המוצע קובע את שיטת הבחירות כנוסחו בתקנות 2022.

סעיף 5 לחוק המוצע קובע חובה שבדין כי בכל רשות מקומית יכהן רב. מוצע לקבוע בחוק כי רב ברשות מקומית יכהן במשרה מלאה וזאת מבלי שבחירתו או היקף משרתו יושפעו ממצבה התקציבי של המועצה הדתית, בדומה לבעלי תפקידים ונבחרי ציבור אחרים. יחד עם זאת מוצע כי ברשות מקומית שמספר תושביה נמוך מ-10,000 תושבים, שלעיתים אינה זקוקה ואינה יכולה מטבע הדברים לממן רב במשרה מלאה, מוצע להותיר את ההחלטה על היקף המשרה בידי השר וראש הרשות. כמו כן ובהתבסס על תקנות 2007, בערים שמספר התושבים בהן עולה על 50,000 תושבים, יכול שיתמנו שני רבנים.

עוד מוצע לקבוע כי בארבע הערים הגדולות, ירושלים, באר שבע, תל אביב וחיפה, תתקיים חובה שבדין למינוי שני רבני עיר, אחד ספרדי ואחד אשכנזי, מאחר שהרכב האוכלוסייה בערים המרכזיות בישראל הוא מגוון וקיים צורך בשירותי דת עבור כלל העדות.

סעיף 6 לחוק המוצע קובע את הכשירות הנדרשת כדי להיבחר לרב עיר על פי תקנות 2022.

סעיף 7 לחוק המוצע קובע כי את התנאים לקבלת תעודת כשירות, וכי הרבנות הראשית לישראל בלבד מוסמכת להסמך רבנים על פי תקנות 2007 ותקנות 2022.

סעיף 8 לחוק המוצע קובע רשימה של מצבים שבהתקיימם יודיע השר על הצורך בבחירת רבני עיר. סעיף זה מבהיר כי קיימת חובה שבדין לבחור רב עיר, מאחר שבהיעדר חובה שבדין רשויות רבות נותרו משיקולים פוליטיים או בירוקרטיים כאלה ואחרים ללא רב, וזאת במשך שנים רבות.

סעיף 9 לחוק המוצע קובע כי תוקם וועדה שתנהל את הבחירות ואת זהות חבריה לפי תקנות 2007. מוצע לקבוע כי לראשות הוועדה ימונה דיין מכהן או שיצא לגמלה, אשר ינהל את הוועדה. הצורך בכך נובע מכך שלדיין יש הבנה נרחבת בתחומי הרבנות, ואך טבעי שיופקד על ניהול הוועדה הבוחרת.

סעיף 10 לחוק המוצע קובע את הרכב חברי האסיפה הבוחרת את רבני העיר ואת המספר החברים בה. בין חברי האסיפה הבוחרת יהיו כלל חברי מועצת הרשות המקומית הרשומים כיהודים במרשם האוכלוסין, ראש המועצה הדתית ברשות המקומית או ממונה, ונציגי ציבור המייצגים ככל הניתן את הגופים והעדות וכלל המגזרים המעוניינים בשירותי הדת בעיר.

מאחר שקיים צורך בייצוג דתי משמעותי בבחירת רבני עיר, וכי הנציגים הדתיים באסיפה הבוחרת יהיו רבנים ובעלי מומחיות מיוחדת בדבר התאמתו של רב לתפקיד, נקבע בעבר כי נציגי בתי הכנסת ישמשו חברים בה. שיטה זו יצרה סרבול בירוקרטי שהכביד מאד על הליכי הבחירות, נושא שאף בית המשפט העליון עמד עליו בפסקי דינו. לפיכך מוצע כי כלל חברי מועצת הרבנות הראשית ייכללו באסיפה הבוחרת את רב העיר, לצד מועצת העיר ויתר נציגי הציבור.

סעיף 11 לחוק המוצע נועד להבטיח ייצוג ראוי לנשים באסיפה הבוחרת, וקובע כי לפחות מחצית מנציגי הציבור שממנה השר יהיו נשים.

סעיף 12 לחוק המוצע מסדיר באילו מועדים ובאיזה אופן יתקיימו הבחירות, ואת אופן הפרסום על כך, בהתאם לתקנות 2007 ותקנות 2022. נוכח מציאות החיים המתקדמת, מוצע לבטל את הצורך בפרסום בעיתון ותחת זאת להותיר פרסום באמצעות המרשתת.

סעיף 13 לחוק המוצע מבוסס על תקנות 2022 ומסדיר את הליך הצגת והגשת מועמדות לרב עיר ואת המועד להגשת מועמדות, כמו כן סעיף זה קובע מצבים שבהם לא תאושר מועמדות לרב עיר.

סעיף 14 לחוק המוצע מסדיר את הליך ההצבעה לבחירת רבני עיר; את המניין החוקי בוועדה הבוחרת לשם קיום ההצבעה; ואת המניין הנדרש כדי להיבחר; והכול על פי תקנות 2022.

סעיף 15 לחוק המוצע מסדיר את כהונתם של הרבנים ברשויות מקומיות שאוחדו עם רשויות מקומיות אחרות וקובע כי במצב כזה ימשיכו לכהן הרבנים המכהנים, כל רב בתחום סמכותו ערב האיחוד. כמו כן, מוצע לקבוע כי רב של רשות מקומית, אשר כתוצאה מאיחוד רשויות מקומיות מעמדה המשפטי של הרשות שבה הוא מכהן הפך לוועד מקומי, יהיה במעמד של רב עיר. סעיף זה הוא על פי תקנות 2022 ותקנות 2007, בכפוף להתאמות על בסיס לקחים שהופקו במשך השנים.

פרקים ד ו-ה לחוק המוצע מבקש להסדיר את מעמדם של רבני התיישבות הכוללים רבנים אזוריים, רבני יישובים ורבני שכונות, שעד היום פעלו מכוח חוזרי מנכ"ל. פרקים אלו מבוססים בעיקרם על ההוראות בעניין רבני ערים ועל בסיס חוזר מנכ"ל שפורסם לראשונה בשנת 2014 ועוגן לאחרונה בחוזר מנכ"ל פ"ב/1 שפורסם ביום 25.01.22 (להלן – חוזר מנכ"ל 2022) בתוספת התאמות נדרשות.

סעיף 16 לחוק המוצע קובע כי רבני יישובים ורבנים אזוריים ייבחרו באמצעות ועדה בוחרת ואת הרכב החברים בכל ועדה. זהותם של חברי הוועדה מבוססת על חוזר מנכ"ל 2022 שבמסגרתו הוסדר הליך בחירתם של רבני יישוב ורבני אזוריים.

סעיף 17 לחוק המוצע בדומה לסעיף 6 לעיל, מסדיר את כשירות הרבנים להיבחר כרבני יישוב וכרבנים אזוריים ולקבוע כי הרבנות הראשית לישראל היא המוסמכת הבלעדית להסמיך רבנים כמפורט בחוק. מוצע לקבוע בסעיף זה כי מי שיש לו כשירות לכהן כרב יישוב וכיהן בתפקיד רב יישוב במשך שבע שנים ויותר, כשיר לכהן כרב אזורי.

סעיף 18 לחוק המוצע בדומה לסעיף 8 שעוסק ברבני ערים, קובע את המצבים שבהם השר יודיע על הצורך בבחירת רבנים ליישוב ולמועצה אזורית.

מוצע לקבוע בסעיף גם זה כי היקף משרה של רב יישוב יעמוד על שבעים וחמישה אחוזי משרה, והחל מהיקף משרה זה יהיה זכאי לשכר מלא.

סעיף 19 לחוק המוצע נועד להבטיח ייצוג נשים בוועדה הבוחרת, וקובע כי לפחות רבע מבין חברי הוועדה יהיו נשים.

סעיף 20 לחוק המוצע מסדיר באילו מועדים ובאיזה אופן יתקיימו הבחירות לרבנים ביישובים ובמועצות אזוריות ואת אופן הפרסום על כך.

סעיף 21 לחוק המוצע מסדיר את ההליך, את המועד להגשת מועמדות ואת אופן הפרסום על כך. כמו כן סעיף זה קובע מצבים שבהם לא תאושר מועמדות לרב בדומה לסעיף 13 לעיל.

סעיף 22 לחוק המוצע מסדיר את הליך ההצבעה לבחירת רבנים ליישוב ולמועצות אזוריות, המניין החוקי בוועדה הבוחרת לשם קיום ההצבעה, והמניין הנדרש כדי להיבחר.

פרק ה לחוק המוצע מסדיר את הליך הבחירה לרב שכונה. עד עתה מעמדם ואופן בחירתם של רבני שכונות טרם הוסדר בצורה מסודרת, בחקיקה או בתקנות, למעט בחוזר מנכ"ל שפורסם עוד בשנת 1987. מאחר שחוזרי המנכ"ל בעניין לא עודכנו מזה שנים, נעשתה התאמה ביחס לבחירת רבנים בהתיישבות. מוצע לקבוע כי רבני הערים ייטלו חלק פעיל בבחירת רבני השכונות בערים שבהן הם מכהנים, הכפופים למרותם ההלכתית, וממילא לא ימונה רב שכונה במקום שלא מכהן רב עיר.

סעיף 23 לחוק המוצע קובע כי רבני שכונות ייבחרו באמצעות ועדה בוחרת בדומה לסעיף 16 לעיל העוסק בבחירת רבנים ליישוב ולמועצות אזוריות, ואת הרכב חברי הוועדה.

סעיף 24 לחוק המוצע בדומה לסעיפים 6 ו-17 לעיל, מסדיר את כשירות הרבנים להיבחר כרבני שכונה ולקבוע כי הרבנות הראשית לישראל היא המוסמכת הבלעדית להסמיך רבנים כמפורט בחוק.

סעיף 25 לחוק המוצע קובע כי ברשויות מקומיות שהיקף אוכלוסייתן עולה על 50,000 איש השר רשאי להודיע כי ימונה רב לשכונה אחת או יותר.

סעיף 26 לחוק המוצע נועד להבטיח ייצוג של נשים בוועדה הבוחרת וקובע כי לפחות רבע מבין החברים יהיו נשים.

סעיף 27 לחוק המוצע מסדיר באילו מועדים ובאיזה אופן יתקיימו הבחירות לרבני שכונה ואת אופן הפרסום על כך.

סעיף 28 לחוק המוצע מסדיר את ההליך ואת המועד להגשת מועמדות לרב שכונה ואת אופן הפרסום על כך, כמו כן סעיף זה קובע מצבים בהם לא תאושר מועמדות לרב בדומה לסעיף 13 לעיל.

סעיף 29 לחוק המוצע מסדיר את הליך ההצבעה לבחירת רבני שכונות, המניין החוקי בוועדה הבוחרת לשם קיום ההצבעה, והמניין הנדרש כדי להיבחר.

סעיף 30 לחוק המוצע מסדיר את סוגיית העיסוק הנוסף עבור רבנים, וקובע כי רב המועסק במשרה מלאה לא יוכל לעסוק בכל עיסוק נוסף למעט בהתנדבות וללא תמורה. עוד מוצע בסעיף זה לאפשר עיסוק נוסף לרב שכפוף לתנאים, ובלבד שנושא העיסוק הנוסף נבחן ואינו פוגע בתפקידו כרב, והשר ומועצת הרבנות הראשית התייעצו עם ראש הרשות המקומית ואישרו עיסוק כאמור.

סעיף 31 לחוק המוצע קובע את משך כהונתם של הרבנים. בסעיף קטן (ב) נמנים מספר מצבים בהם תיפסק כהונתו של רב בדומה לתקנות 2022 ותקנות 2007. עוד מוצע לקבוע בסעיף זה גיל אחיד לסיום כהונת הרבנים וכי רב שמונה לפי חוק זה יסיים את כהונתו בהגיעו לגיל 75 ללא אפשרות להארכה.

סעיף 32 לחוק המוצע מבהיר כי ניתן לקיים בחירות לכהונת רב גם בתקופת בחירות. לאורך השנים ועקב ריבוי מערכות בחירות הן ברשויות המקומיות הן לכנסת, שותקו הליכי בחירות הרבנים גם כשלא הייתה לכך הצדקה ועקב פרשנות משפטית מחמירה ונעדרת בסיס חוקי. משכך, מוצע להבהיר כי ניתן לקיים בחירות לכהונת רב גם בתקופות אלה. עם זאת, קיים בסיס לטענה כי אין זה ראוי לבחור רב על ידי גורמים המכהנים מדין רציפות, ולכן מוצע כי יש להימנע מקיום בחירות בתקופה שבה מכהנת ממשלה יוצאת כהגדרתה בסעיף 30(ב) לחוק יסוד הממשלה, או בתקופה שלאחר מועד הבחירות למועצה המקומית ולוועד יישוב, ועד לכינון המועצה או הוועד בהתאמה, אלא אם כן מועצת הרבנות הראשית החליטה כי קיים צורך דחוף בבחירת רב כאמור. בכך יתקיים איזון נכון בין הצורך של תושבי הרשות ברב, לבין הצורך באחריותיות הגורמים הבוחרים.

סעיף 33 לחוק המוצע מאפשר לשר למנות בעצמו את חברי האסיפה הבוחרת, חברי ועדת הבחירות או את חברי הוועדה הבוחרת אם אלה לא מונו בתוך 30 ימים מעת שהשר הודיע על כך למי שמוסמך לבחור אותם על פי חוק, והכול בהתאם לנוסח תקנות 2022 ותקנות 2007.

סעיף 34 לחוק המוצע מבקש לבטל את תקנות 2022.

סעיף 35 לחוק המוצע מחיל את חוק זה גם על בחירת רבנים באזור יהודה ושומרון.

סעיף 36 לחוק המוצע מתקן את חוק מגורי רבנים במקום כהונתם, התשס"ג-2002, בהתאם לאמור בחוק זה.

סעיף 37 לחוק המוצע קובע הוראת מעבר לעניין סיום כהונתם של רבנים שנבחרו טרם כניסתו של חוק זה, הוראה זו נועדה לשמור את זכויותיהם של רבנים כך שאלה יישמרו לפי התקנות שלפיהן נבחרו. כמו כן, מוצע לחדד את האמור בתקנות 2007 ולקבוע במפורש כי רב עיר שהעתיק את כהונתו ונבחר לכהן בעיר אחרת ייחשב רב עיר לפי התקנות שעל פיהן נבחר לראשונה.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

ט"ז בסיוון התשפ"ג (05.06.2023)